

2.7.2026

Päätös Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hakemukseen alijäämän kattamiskauden jatkamisesta vuoteen 2029

Asia

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021), jäljempänä *hyvinvointialuelaki*, 115 a §:n 1 momentin mukaan valtiovarainministeriö voi hyvinvointialueen hakemuksesta päättää alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkamisesta.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue haki 1.6.2026 hyvinvointialuelain 115 a §:ssä tarkoitettua alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkamista vuoteen 2029.

Päätös on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Valmistelun yhteydessä on kuultu sosiaali- ja terveysministeriötä.

Päätös

Valtiovarainministeriö hyväksyy Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hakemuksen. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen on katettava taseeseensa kertynyt alijäämä vuoden 2029 loppuun mennessä.

Perustelut

1. Sovellettava lainsäädäntö

Hyvinvointialuelain 115 a §:n 1 momentin mukaan, jos hyvinvointialue ei voi kattaa taseeseensa kertynyttä alijäämää 115 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa, valtiovarainministeriö voi hyvinvointialueen hakemuksesta päättää, että alijäämä on katettava vuoden 2027, 2028 tai 2029 loppuun mennessä.

Valtiovarainministeriö voi tehdä kyseisen päätöksen, jos:

- 1) määräajan jatkaminen on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi;
- 2) kertynyt alijäämä on katettavissa 1 momentissa säädettyssä määräajassa; ja
- 3) hyvinvointialueella on aluevaltuuston hyväksymä suunnitelma kertyneen alijäämän kattamiseksi viipymättä.

Hyvinvointialue voi tehdä hakemuksen aluehallituksen laadittua tilinpäätöksen. Hakemus on tehtävä alijäämän kattamista koskevan määräajan päättymisvuoden

elokuun loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö tekee päätöksen aluevaltuuston vahvistamien tilinpäätöstietojen perusteella.

Pääsääntönä säilyy velvoite kattaa kertynyt alijäämä hyvinvointialuelain 115 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa.

Määräajan jatkamisen tulee olla hyvinvointialueelle sillä tavoin välttämätöntä, että ilman sitä alue ei pysty noudattamaan sekä voimassa olevaa hyvinvointialueiden toimintaa että taloutta koskevaa lainsäädäntöä siten, ettei todennäköisesti synny merkittävää riskiä lainsäädännön noudattamatta jättämiselle. Edellytyksenä olevalla välttämättömyydellä tarkoitetaan myös sitä, että määräaikaa voidaan jatkaa vain sen verran, missä ajassa kyseisen hyvinvointialueen alijäämä on perustuen taloustietoihin ja hyvinvointialueen suunnitelmaan objektiivisesti arvioiden mahdollista kattaa.

Määräaikaa ei toisaalta voi jatkaa, ellei alijäämä objektiivisesti arvioiden ole katettavissa uuden määräajan puitteissa. Arviointi perustuu aluekohtaiseen arvioon. Jos alijäämän kattaminen edellyttää huomattavan suurta esimerkiksi useamman vuoden nettokustannusten laskua, hyvinvointialueen taloustilanne voi edellyttää toimenpiteiden ulottumista 115 a §:n 1 momentissa säädettyä pidemmälle ajanjaksolle. Tällöin määräaikaa ei voi jatkaa, vaan harkittavaksi tulevat muut voimassa olevan lainsäädännön mukaiset menettelyt.

Hyvinvointialueen tulee liittää hakemukseensa aluevaltuuston hyväksymä toimeenpantavissa oleva suunnitelma yksilöidyistä toimenpiteistä alijäämän kattamiseksi mahdollisimman pian. Suunnitelmassa on kuvattava toimenpiteiden taloudelliset vaikutukset. Osana hyvinvointialueen toimintakertomusta tulee olla selvitys alijäämän kattamista koskevien toimenpiteiden toteutumisesta tilikaudella ja riittävydestä jatkettuna määräaikana.

2. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hakemuksen oikeudellisten edellytysten arviointi

2.1. Hyvinvointialueen hakemus ja suunnitelma

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen aluevaltuusto on 19.5.2026 päättänyt hakea alijäämän kattamismääräajan jatkamista vuoden 2029 loppuun ja hyväksynyt suunnitelman kertyneen alijäämän kattamiseksi. Alue on toimittanut hakemuksen valtiovarainministeriöön 1.6.2026. Aluevaltuusto on hyväksynyt vuoden 2025 tilinpäätöksen 9.6.2026.

Hyvinvointialueelta on hakemuksen käsittelyn yhteydessä pyydetty hallintolain (434/2003) 31 ja 32 §:n mukaisesti lisäselvitystä, jonka alue on toimittanut 12.6.2026. Lisäksi hyvinvointialuetta on kuultu hallintolain 34 §:n mukaisesti 15.6.2026.

Hyvinvointialueen hakemus sisältää päivitettyt tuloslaskelmat haettavalle alijäämän kattamiskaudelle vuoden 2029 loppuun sekä kuvauksen yhteensä 15 tasapainottamistoimenpiteestä vuosille 2027–2029. Säästöt jaksottuvat seuraavasti:

- 14,85 milj. euroa vuonna 2027
- 24,9 milj. euroa vuonna 2028
- ja 28,65 milj. euroa vuonna 2029.

Vuoden 2028 säästöjen määrä sisältää myös vuoden 2027 toimien vaikutukset sekä vuoden 2029 säästöjen määrä sisältää vuosien 2027 ja 2028 toimenpiteiden vaikutukset. Hyvinvointialueen tuloslaskelmien mukaisesti näillä toimenpiteillä kertynyt alijäämä tulee katetuksi vuonna 2029 ja vuoden 2029 lopussa kertyneen kumulatiivisen ylijäämän määrä on 3,4 milj. euroa.

Kanta-Hämeen hyvinvointialue toteaa suunnitelmassaan, että mikäli toimenpiteiden jatkovalmistelussa ilmenee, että toimenpiteillä tavoiteltua kustannussäästöä ei ole mahdollista saavuttaa suunnitellulla aikataululla, tulee vuosittaisten talousarvioprosessien tai tilikausien aikana tehtävien muutostalousarvioiden yhteydessä valmistella uusia talouden tasapainottamistoimenpiteitä siten, että hyvinvointialue tulee kattamaan taseeseen kertyneet alijäämät tilinpäätökseen 2029 mennessä.

2.2. Hyvinvointialueen talouden ja toiminnan tilanne

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen tilikaudet 2023 ja 2024 olivat alijäämäisiä. Alijäämää kertyi 59,5 milj. euroa vuonna 2023 ja 47,1 milj. euroa vuonna 2024. Vuonna 2025 alueen talous kääntyi 23,9 milj. euroa ylijäämäiseksi. Kanta-Hämeen hyvinvointialueella on taseessa kertynyttä katettavaa alijäämää poistoero huomioiden vuoden 2025 lopussa 85,1 milj. euroa (-504 euroa/asukas, maan keskiarvo -303 euroa/asukas).

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen nettokustannukset¹ kasvoivat 14,5 % vuonna 2023 (maan keskiarvo 11,9 %), 1,8 % vuonna 2024 (maan keskiarvo 2,9 %) ja laskivat 0,9 % vuonna 2025 (maan keskiarvo kasvua 1,3 %). Vuonna 2025 alueen nettokustannukset olivat 780,5 milj. euroa. Vuosina 2024–2025 alueen nettokustannusten kasvu on ollut selvästi maan keskimääräistä tasoa matalampaa.

Valtion rahoitus alueen saaman maksatuspäätöksen mukaan on vuonna 2026 noin 828,4 milj. euroa (kasvua 3,0 %). Rahoituksen ennakoidaan olevan 30.4.2026 julkaistujen hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelmien mukaan 832,7 milj. euroa vuonna 2027 (kasvua 0,5 %), 843,7 milj. euroa vuonna 2028

¹ Nettokustannukset = -toimintakate - rahoitustuotot ja -menot + arvonalentumiset.

(kasvua 1,3 %) ja 859,9 milj. euroa vuonna 2029 (kasvua 1,9 %). Alueen katettavan alijäämän määrä on 10,3 % suhteessa vuoden 2026 valtion rahoitukseen.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen alkuperäinen talousarvio 2026 oli laadittu hyvinvointialuelain 115 §:n 2 momentin mukaisesti ylijäämäiseksi siten, että talousarvion laadintahetkellä käytössä olleiden tietojen perusteella alijäämä olisi tullut katetuksi vuoden 2026 loppuun mennessä. Alkuperäinen talousarvio 2026 edellyttäisi nettokustannusten laskua 6,3 % vuoden 2025 toteutuneisiin nettokustannuksiin nähden. Viimeisin muutostalousarvio 2026 (19.5.2026) sisälsi talousarviomuutoksia, jotka ovat ehdollisia alijäämän kattamismääräajan jatkamispäätökselle ja muuttaisivat talousarvion ylijäämän 35,0 milj. euroon. Alueen ehdollisen muutostalousarvion 2026 mukaiset nettokustannukset olisivat 793,4 milj. euroa (kasvua 1,7 % vuoden 2025 tilinpäätökseen verrattuna). Alueen 12.6.2026 toimittaman lisäselvityksen mukaan ehdollinen muutostalousarvio (19.5.2026) vastaa alueen näkemystä vuoden 2026 ennusteesta.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen Valtiokonttorille toimittaman 5/2026 kirjanpidon toteuman mukainen nettokustannusten kasvu tammi-toukokuussa edeltävän vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden on noin 9,5 %. Alueen 12.6.2026 toimittaman lisäselvityksen mukaan vuoden 2026 ensimmäinen kolmannes ei ole vertailukelpoinen edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Alkuvuoden 2025 kustannustoteumat näyttävät todellisuutta alhaisemmilta johtuen taloushallinnon järjestelmiin ja käytänteisiin liittyvistä syistä. Alkuvuonna 2026 raportoituja kustannuksia ovat kasvattaneet toisaalta useat poikkeukselliset tekijät, kuten muutto uuteen keskussairaalaan. Nettokustannusten kasvu on hidastunut maaliskuun 2026 jälkeen.

Jos hyvinvointialueen alijäämä 85,1 milj. euroa katettaisiin vuoden 2026 loppuun mennessä, edellyttäisi se alueelta valtiovarainministeriön arvion mukaan nettokustannusten laskua noin 4,8 % vuoden 2026 aikana verrattuna vuoden 2025 nettokustannusten tasoon.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan perustuen 30.4.2026 julkaistuihin hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelmiin alijäämien kattaminen edellyttäisi alueelta nettokustannusten kasvua enintään seuraavasti:

- vuoden 2027 loppuun mennessä nettokustannukset saisivat kasvaa vuotuisesti keskimäärin korkeintaan noin 0,6 % ajalla 2026–2027
- vuoden 2028 loppuun mennessä nettokustannukset saisivat kasvaa vuotuisesti keskimäärin korkeintaan noin 1,7 % ajalla 2026–2028
- vuoden 2029 loppuun mennessä nettokustannukset saisivat kasvaa vuotuisesti keskimäärin korkeintaan noin 2,0 % ajalla 2026–2029.

Hyvinvointialue on kysyttäessä todennut, että vuoden 2025 tilinpäätökseen sisältyy joitakin poikkeuksellisia eriä. Kyseiset erät eivät kuitenkaan olennaisesti

muuta edellä todettuja alijäämän kattamiseksi edellytettäviä nettokustannusten muutoksia.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle on valmistunut uusi keskussairaala vuonna 2026. Investointi nostaa alueen poistotasoa vuosina 2026 ja 2027.

Sairaalainvestoinnin poistojen määrä on korkea erityisesti käyttöönoton jälkeisinä vuosina, jolloin poistoihin sisältyy myös keskussairaalaan liittyviä lyhyen poistoajan laite- ja ICT-investointeja. Investointikustannuksen käyttötalouteen aiheuttama rasitus saattaa edellyttää alueelta suuremman sopeutuksen kohdistamista muihin toimintoihin.

Vuoteen 2040 ulottuvan väestöennusteen mukaan Kanta-Hämeen hyvinvointialueen väkiluku pienenee. Alueen syntyvyys on maan alhaisimpia. Työikäisten osuus väestöstä vähenee 1,3 prosenttiyksikköä, kun taas ikääntyneiden ihmisten osuus kasvaa maan keskitasoa vastaavasti. Väestön koulutustaso on maan keskitasoa heikompi. Tämä yhdessä kasvaneen sairastavuuden kanssa (väestön ikävakioitu sairastavuusindeksi (101) ja työkyvyttömyysindeksi (108) ovat molemmat maan keskiarvoa suuremmat) asettaa merkittäviä haasteita hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi. Työkyvyttömyyden kasvu näkyy työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneiden määrän nopeana kasvuna. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen syksyn 2025 arvion mukaan Kanta-Hämeen hyvinvointialueella palvelutarve on keskimääräistä suurempi. Perusterveydenhuollon saatavuus ja hoidon jatkuvuus ovat parantuneet, mutta lasten ja perheiden palveluissa on tunnistettuja haasteita.

Hyvinvointialueen hakemuksessa esitetyn ja hyvinvointialuelain 13 a §:n mukaisissa hyvinvointialueneuvotteluissa todetun mukaisesti hyvinvointialueella on osoitettu päätöksenteko- ja toimeenpanokykyä talouden tasapainottamisessa. Hyvinvointialue on toteuttanut merkittäviä sopeuttamistoimien kokonaisuuksia sekä tehostanut niitä tarvittaessa lisäpäätöksillä. Toimien toteutumista ja niiden vaikutuksia talouden ja toiminnan tasapainoon seurataan osana hyvinvointialueiden vuotuista ohjausta.

3. Kokonaisarvio alijäämien kattamista koskevan määräajan jatkamisesta

Kertyneen alijäämän kattaminen vuoden 2029 loppuun mennessä sallii Kanta-Hämeen hyvinvointialueen nettokustannuksille vuosittaisen kasvun, joka vastaa hyvinvointialueiden keskimääräistä vuotuista nettokustannusten kasvua vuosina 2024–2025.² Kyseistä nettokustannusten kasvun tasoa voidaan pitää

² Vuonna 2024 koko maan nettokustannukset (Manner-Suomi pl. HUS) kasvoivat 2,9 % ja vuonna 2025 1,3 %. Jos nettokustannusten kasvuprosentin laskennassa ei huomioida Helsingin kaupunkia, jolle ei ole kertynyt alijäämää

mahdollisena saavuttaa tilanteessa, jossa hyvinvointialueiden on tullut vuodesta 2023 alkaen sopeuttaa toimintaansa vastaamaan saamaansa rahoitusta.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen nettokustannusten kasvun hillintää haastaa vuonna 2026 valmistunut keskussairaalainvestointi. Investointikustannuksen käyttötalouteen aiheuttama rasitus saattaa edellyttää alueelta suuremman sopeutuksen kohdistamista muihin toimintoihin. Näin ollen alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkamista vuoden 2029 loppuun voidaan pitää välttämättömänä.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen nettokustannusten kasvu on ollut selkeästi maan keskitasoa hitaampaa vuosina 2024–2025. Hyvinvointialue on siten osoittanut kykyä toteuttaa toimia taloutensa tasapainottamiseksi. Valtiovarainministeriön arvion mukaan kertynyt alijäämä on katettavissa vuoteen 2029 jatkettuna määräaikana.

Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy valtiovarainministeriön arvioon siitä, että alijäämien kattamista koskevan määräajan jatkaminen on välttämätöntä hyvinvointialuetta koskevan lainsäädännön noudattamiseksi ja alijäämä on mahdollista kattaa vuoteen 2029 mennessä. Hyvinvointialueen hakemuksen, sopeuttamissuunnitelman ja muiden alueelta saatujen selvitysten perusteella sosiaali- ja terveysministeriö arvioi, että alueen suunnittelemat sopeuttamistoimenpiteet voivat olla toteutettavissa ilman, että hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut vaarantuisivat.

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen tulee esittää kussakin toimintakertomuksessaan selvitys alijäämän kattamista koskevien toimenpiteiden toteutumisesta tilikaudella ja riittävydestä päätöksen mukaisena määräaikana.

Muutoksenhaku

Päätökseen saa hakea muutosta hallinto-oikeudelta. Hyvinvointialuelain 138 §:n 3 momentin mukaan muutoksenhausta valtion viranomaisen päätökseen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019), ellei mainitussa laissa tästä poiketa. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Sovellettavat lainkohdat

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 115, 115 a ja 138 §
Hallintolaki (434/2003) 31, 32 ja 34 §

Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen

Hallitusneuvos Kirsi Ruuhonen

Liitteet Valitusosoitus

Jakelu Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Tiedoksi Valtiosihteeri kansliapäällikkönä Juha Majanen, valtiovarainministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sisäministeriö

VN/17435/2026-VM-4

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tavallinen tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle. Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Tavallisessa sähköisessä tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Jos on kysymyksessä sijaistiedoksianto, päätös katsotaan saadun tiedoksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Viranomaisen tietoon asian katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi sekä perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan
- valittajan nimi, kotikunta, postiosoite ja muut yhteystiedot
- sähköinen ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Valituksen tai muun asiakirjan toimittaminen hallintotuomioistuimen sähköiseen asiointipalveluun katsotaan ilmoitukseksi sähköisen asiointipalvelun käyttämisestä prosessiosoitteena.

Hallintotuomioistuimelle on soveltuvalla tavalla ilmoitettava myös valittajan henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa, asiamiehensä tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustajansa taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi, postiosoite ja muut yhteystiedot.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä valitusosoituksineen

- tiedoksisaantitodistus tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja, jos asiamies ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Valituksen toimittaminen perille

Valituksen voi tehdä hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>.

Valituksen voi toimittaa myös muulla sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä, henkilökohtaisesti, postitse maksettuna postilähetyksenä taikka asiamiestä tai lähettiä käyttäen. Valituksen lähettäminen sähköisesti tai postitse tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Valituksen on saavuttava valitusviranomaiselle ennen 30 päivän valitusajan päättymistä. Sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, kun se on hallinto-oikeuden käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä valitusajan viimeisen päivän aikana. Fyysisesti tai postitse toimitetun asiakirjan on oltava perillä hallinto-oikeudessa viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä viranomaisen sulkemisaikaan mennessä.

Hallinto-oikeuden kirjaamo on avoinna maanantaista perjantaihin kello 8.00–16.15.

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden yhteystiedot:

asiointipalvelu: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

sähköpostiosoite: hameenlinna.hao@oikeus.fi

postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 HÄMEENLINNA

käyntiosoite: Hämeenlinnan oikeustalo, Arvi Kariston katu 5, HÄMEENLINNA

puhelin: 029 56 42210 (asiakaspalvelu)

telefax: 029 56 42269

Oikeudenkäyntimaksu

Asian käsittelystä hallinto-oikeudessa peritään tuomioistuinmaksulain (1455/2015) nojalla oikeudenkäyntimaksu. Maksun suuruus on 310 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455/#P5>